

Oli Jacobsen

Skrivingin hjá Dagblaðnum hevur verið so villeiðandi og misvisandi, at tað er klárt ikki nekur vælvild, sum liggur aftanfyri

Væl eru almanna- útreiðslurnar høggar, men...

Dagblaðið hevur seinastu tíðina skrivað nógv um almannaveitingar. Skrivað hevur verið um, hvussu nógv verður útgildið í almannaveitingum, at hesar útreiðslur vaksa skjótari enn figgjarlógin, og at talið á teimum, sum fáa almannaveitingar veksur nógv skjótari enn fólkatalið, og niðurstøðan er, at tað er »skruppalið« við okkara almanskkipan.

Ætlanin við hesi skriv-
ing er tó skillig: Fólk
skulu fáast til at østast um,
hvussu ógilgar nógvur
milliónir, ið verða býttar
út til fólk, sum heldur seg
»seg hendur í favn hesina
av livinum enn at fara til
arbeiðis aftur«, sum blað-
ið so vanvirðisliga skriv-
ar. Og so verða nevndu
tílig milliónir fyr í um-
stríka alt hetta, og hvør
veit um ikki slík skriv-
ing gevur nakrar viðh-
is-menn afturat.

Danir plaga at sig-
ast orðið lygn kann stig-
ast soleiðis: løgn, fort-
løgn, statistik og h-
hóskar eisini rættu-
gvað um skrivningina hjá
Dagblaðnum um hetta
mál. Ti hendan skriv-
ing saman við teinum tølum,
sum verða givin upp er so
misvisandi, at hon als ikki
gevir nakra rætta mynd
av støðuni, og skal hetta
eisini ávíst niðanfyr.

Hvussu høggar eru tær veruligu almennu veit- ingarnar

Dagblaðið hevur nevnt út-
reiðslur hjá lands- og rilis-
kassa til almannaveiting-
ar fyr fleiri ár, og fyr
1974/75 verður hetta tal
uppgivið til at vera 101
mill. kr. Men hyggja vit
eftir, hvussu uppbytið av
hesum útreiðslum er, so
koma vit til hesa uppby-
ting: í 1.000 kr.

Fólkapensjón	47.305
Avlamispensjón	20.590
Revalidering	1.276
Einkjupensjón	1.758
Uppihalds- og	
einkjuhjálpi	4.283
Viðkað hjálpi	560
Heimahjálpi	1.389
Barnastyrkur	1.920
Barnaforsorg	
(harnaheim,	
garðar v.m.)	3.834
Specialskúlin	4.992
Forsorg fyr	
evnaveik	2.084
Sjúkrakassar	3.008
Húsálansgrunnur	
og kommunal	
lánir.	4.500
Sett av til bygging	2.650
Annað	902
	101.051

Vist verður hetta 101
mill. kr. men hyggja vit at
tølunum, siggja vit, at als
ikki allar hesar útreiðslur
kunnu roknað sum al-
mannaveitingar. Men

kunnu kanska vera eitt
sindur ójavnir á máli um,
hvussu nógv eigur at
verða roknað sum alman-
naveitingar, men eg vildi
mett, at fylgjandi út-
reiðslur ikki eiga at vera
við, tá tær í veruleikanum
fara til onnur endamál:
Sett av til bygging, Húsa-
lansgrunnurin, kommun-
alur lánirgrunnur, sjúkra-
kassar og specialskúlin.

Útreiðslurnar til hesi
endamálar eru 15,1 mill. kr.,
so beinleiðis almannaveit-
ingar her eru 85,9 mill. kr.
Men av hesum fer meira
enn helvtin til fólkapen-
sjón. Og eg fari at loyva
mær at pástanda, at hesar
útreiðslur ikki eru alman-
naveitingar. Hetta er jú
ein sjálvsagdur rættur,
sum ein og hvør hevur,
eftir at hava tænt samfel-
agnum alt lívið og eftir at
hava gildið skatt og pen-
sjónsgjöld til sama enda-
mál. Eftirløn til lærarar
verður heldur ikki roknað
at vera ein almanna veit-
ing. Draga vit nú útreiðsl-
urnar til fólkapensjón frá,
so eru kr. 38,6 mill. eftir,
sum fara til tey, sum eru
roknað fyr at hava ein
serligan tørv orsakað av
heilsu, av at vera einkja,
og til ymsar stovnar sum
t.d. evnaveik, barnaheim,
barnagarðar v.m.

Landskassa- og rikis-
kassáútreiðslur til alman-
namál verður av Dagblað-

num gjørt upp til 170 mill.
kr. fyr 1977/78. Hetta
ljóðar eisini ótiligt. Men
hvat er veruleikin? Á okk-
ara figgjarløgtingslóg fyr
1977/78 eru 70,6 mill.
settar av til almannamál
v.m. Men av hesum eru:

Skúlin á Trøðni	1.210.000
Kommunalur	
lánirgrunnur	1.000.000
Húsálans-	
grunnurin	9.500.000
	11.710.000

Draga vit hetta frá, so eru
beinleiðis almannaút-
reiðslur um 59 mill. kr.
Føroyingar rinda eina
knappa helvt av almanna-
útreiðslunum. Seta vit
føroyska partin til 45%,
so svarar hetta til eina
samlada útreiðslu uppá
131 mill., sum skal setast í
mun til tær 170 mill. kr.
hjá Dagblaðnum. Men av
hesum eru um 60 mill.
ætlað fólkapensjón, og so
koma vit niður á um 70
mill. Hesi tøl skulu sjálv-
sagt takast við einum á-
visum fyrivarni, men tað
er vist, at myndin er ein
heilt onnur enn Dagblaðið
ger hana til.

Veksur talið á teimum, sum fáa almanna- veitingar?

Siðan nýttir Dagblaðið
sum prógv um, at okkurt

er galið við okkara al-
mannaskipan, at talið á
teimum, sum fáa alman-
naveitingar, veksur nógv
skjótari enn fólkatalið. Vit
siggja eisini í Ársfrágreið-
ingini, at tey sum finga
almannaveitingar 1/1
1970 vóru 4.785, meðan
talið 1/1 1977 var 5.922
ella ein øking uppá 1.137.

Men:

a. av hesum var vøkst-
urin av teimum, sum
fingu fólkapensjón 579,
ella um helvtin av hesum
tali. Orsøkin kann vera, at
størri og størri partur av
fólkunum verður eldri fólk.
Og orsøkin kann eisini
vera, at fólk í størri mun
enn áður nýta teirra rætt
til fólkapensjón, ella at
nakrir útslitnir fiskimenn
hava fingið »fortidspen-
sjón«. Tað er í hvussu so
er vist, at eingin fær fólk-
kapensjón, sum ikki hevur
tað uppiborið.

b. talið av avlamispens-
jonistum er vist vaksið
við 180 hesi sjei ár. Men
talið er at kalla ikki økt
seinastu fyra árin. 1/1
1973 vóru 1.014 avlamis-
pensjonistar, meðan talið
1/1 1977 var 1.033 ella
stórt sæð tað sama. Tað
hevur væl eisini týðning í
hesum sambandi.

c. Størsta lutfalsliga
økingin er hjálpi til stakar
upphaldarar. Her er talið

av móttakarum vaksið frá
76 til 365, ella við 289.
Men her hava avvarðandi
myndugleikar strammað
reglurnar, tá hendan skip-
an visti seg at verða mis-
brúkt, og úrslitið er, at út-
gjalðanin á hesi konto í
hesum ári er farin niður í
eina helvt.

Vaksa almanna- veitingarnar skjótari enn figgjarlógin?

Siðan royndir Dagblaðið
at prógva, at almanna-
veitingarnar vaksa skjót-
ari enn figgjarlógin. Og
hetta verður gjørt við at
leggja samlaðu veitingar-
nar hjá landi og stati sam-
an og at samanbera hesi
tøl við okkara figgjarlóg.
Á hendan hátt verður
»prógvað«, at almanna-
veitingar í % av figgjar-
lóginu eru øktar frá 33 til
43%. Hetta er ein marg-
hættligur máti at rokna
uppá. Tað ber ikki til at
sammeta tøl, sum lutvist
ikkja hava samband við
hvørt annað. Vit kunnu
bert fáa eina rætta mynd
við at sammeta samlaðu
almannaveitingarnar við
samlaðu útreiðslurnar hjá
stati og landi. Og tá verður
ur myndin hendan: